# Svar på skriftligt spörsmål om att förverkliga målet med terapigarantin och att inkludera terapigarantin i sysselsättningsåtgärderna i syfte att förbättra mentalvårdstjänsterna

**Till riksdagens talman**

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 616/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Sari Sarkomaa /saml m.fl.:

> *Hur ämnar regeringen förverkliga målet om att stärka mentalvårdstjänster på basnivå i medborgarinitiativet för terapigaranti,*
>
> *vilka åtgärder vidtar regeringen för att anvisa nödvändiga resurser för att uppfylla målen för terapigarantin,*
>
> *vilka åtgärder vidtar regeringen för att hantera de psykiska störningar som ökat och fördjupats under coronavåren, och*
>
> *med vilka åtgärder ämnar regeringen främja rehabilitering och tillgång till arbetslivet för personer som på grund av psykisk ohälsa sjukpensionerats?*

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Psykisk ohälsa var den vanligaste orsaken för sjukpensionering 2019. Många insjuknar i psykiska sjukdomar som unga. Då kan insjuknandet påverka den ungas framtid i en lång tid genom att försvaga sociala nätverk och försvåra övergången till utbildning och arbetsliv.

I februari 2020 publicerade social- och hälsovårdsministeriet en nationell strategi för psykisk hälsa för 2020–2030. Omfattande tjänster enligt behov är en av strategins prioriteringar. För 2020–2022 har 60 miljoner euro reserverats för genomförandet av strategin, varav 43 miljoner euro har anvisats för utvecklingen av psykosocial vård inom programmet Framtidens social- och hälsocentral.

Inom programmet Framtidens social- och hälsocentral förbättras tillgången till kortvariga psykosociala insatser inom primärvården, vilket gör att behandling finns tillgänglig i rätt tid redan vid begynnande och lindriga störningar. Inom programmet stärks även samarbetet med specialvården för att främja tillgången till mentalvårdstjänster. Framför allt utvecklas servicen för unga. På alla områden som deltar i programmet införs inom elev- och studerandevården metoder som lämpar sig för förebyggande och behandling av de vanligaste formerna av psykisk ohälsa.

**Svar på skriftligt spörsmål SSS 616/2020 rd**

Coronavirusepidemin och dess sociala och ekonomiska konsekvenser kan öka den psykiska belastningen och insjuknandet i psykiska sjukdomar hos befolkningen. I Institutet för hälsa och välfärds medborgarenkät från augusti 2020 observerades de första tecknen på att den mentala belastningen ökat bland befolkningen. Insamlingen av uppgifter fortsätter under hösten. Under epidemin kunde vårdsystemet i stor utsträckning övergå till tjänster på distans. Emellertid minskade tjänsterna både inom primärvården och den specialiserade vården. Det förekom även avbrott i Folkpensionsanstaltens psykoterapi. Tjänster som stödjer vardagen, till exempel center för dagverksamhet och bibliotek, stängdes när epidemin tilltog, vilket påverkade situationen för personer med allvarliga psykiska sjukdomar. Institutet för hälsa och välfärd har skapat en lägesbild av behov och funktionalitet inom mentalvårdstjänster som informationsunderlag för kommande åtgärder.

Man har försökt att åtgärda konsekvenserna av coronavirusepidemin både inom förebyggande arbete och vård. Anvisningar som stödjer upprätthållande av psykisk hälsa och anvisningar för egenvård har gjorts tillgängliga för befolkningen. De psykosociala metoder som ska införas i programmet Framtidens social- och hälsocentral kommer att gynnas av hur coronavirusepidemins effekter på den psykiska hälsan har skötts. Bättre tjänster inom primärvården minskar även belastningen för den specialiserade sjukvården. På våren 2020 inleddes ansökningarna om statsunderstöd för utveckling av kommunernas kompetens i frågor som gäller psykisk hälsa och genomförandet av programmet för suicidprevention. I åtgärderna som finansieras beaktas även coronavirusepidemins effekter på den psykiska hälsan.

Som en del av strategin för mental hälsa utlyste social- och hälsovårdsministeriet på våren 2020 statsunderstöd för genomförande av utvecklingsprojekt för mentalvårdstjänster för rehabilitering till arbetslivet inom ”IPS – sijoita ja valmenna!”. IPS-modellen handlar om att utföra evidensbaserad arbetsträning för stödd sysselsättning som en tjänst som är integrerad i psykiatrisk vård och rehabilitering. Internationellt har IPS-modellen gett goda sysselsättningsresultat i synnerhet bland personer med svåra psykiska sjukdomar.

Helsingfors 18.9.2020

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru